

تحلیلی بر روند پیشرفت شاخص های توسعه پایدار در ایران و جهان

عاطفه صابری

دانشجوی کارشناسی ایمنی، بهداشت و محیط زیست صنایع (hse) از مرکز آموزش علمی کاربردی شرکت لوله سازی اهواز
atefesaberi67@gmail.com

سارا برون

کارشناسی ارشد ارگونومی، دانشگاه علوم پزشکی شهید بهشتی تهران
sara_boroun@yahoo.com

1

چکیده

توسعه پایدار به معنی تلفیق اهداف اقتصادی، اجتماعی، زیست محیطی برای حداکثر سازی رفاه انسان فعلی بدون آسیب به توانایی های نسل های آتی برای برآوردن نیازهایشان می باشد. شاخص های توسعه پایدار معیارها و ابزارهای اندازه گیری و ارزیابی حرکت به سوی پایداری هستند. در این پژوهش وضعیت توسعه پایدار و روند پیشرفت آن در جهان و ایران مورد بررسی قرار میگیرد. روش تحقیق توصیفی تحلیلی بوده و روش گردآوری اطلاعات، اسنادی و کتابخانه ای و ترجمه متون است. تلاش شده است به اهداف توسعه پایدار، ویژگی های شاخص های توسعه پایدار و تعیین پیشرفت اهداف توسعه پایدار پرداخته شود. با تحلیل منابع داخلی و مستندات نهادهای بین المللی مانند یونپ، این نتیجه حاصل شد که شاخص های ۱۷ گانه توسعه پایدار به ۲۳۰ شاخص کوچکتر قابل اندازه گیری تقسیم می شوند. از نظر نگارندگان، شاخص اول و دوم، همچنین شانزده و هفده با یکدیگر قابلیت ادغام دارند. بجز معدودی از شاخص ها از جمله استفاده پایدار از آب، بقیه شاخص ها بطور جهانی رو به بهبود است. بر اساس نتایج بررسی ها اکثر شاخص ها روبه بهبود می باشند و تعدادی از آنها مانند استفاده پایدار از آب در بخش هایی از جهان رو به کاهش می باشند. نتایج نشان می دهد که در ایران نیز از ابتدای تدوین کتاب های قوانین توسعه، توجه به مسئله محیط زیست وجود داشته است. در برنامه اول و سوم اشاره ای به توسعه پایدار نشده اما در برنامه پنجم، این موضوع ۵ ماده را به خود اختصاص داده است. در نهایت متاسفانه فاصله زیادی بین اهداف و نتایج عملکردی وجود دارد. وضعیت شاخص ها در ایران نیز در تعدادی زیادی از آنها رو به بهبود بوده است و با برنامه ریزی های بهتر و همگرایی جهانی انتظار می رود این بهبود ادامه داشته باشد.

کلمات کلیدی: شاخص های توسعه پایدار، اهداف توسعه پایدار، جهان و ایران، روند تغییرات

مقدمه

توسعه پایدار به معنی تلفیق اهداف اقتصادی، اجتماعی، زیست محیطی برای حداکثر سازی رفاه انسان فعلی بدون آسیب به توانایی های نسل های آتی برای برآوردن نیازهایشان می باشد (سلطانی پور و دمازی، ۱۳۹۵). توسعه پایدار دارای مفهوم بسیار گسترده ای است که بر تامین نیازهای فعلی انسان بدون آسیب به منابع نسل های آینده تاکید دارد. به این ترتیب هر نوع برنامه ریزی در این زمینه باید مبتنی بر ملاحظات محیط زیستی باشد و هر نوع توسعه بدون در نظر گرفتن محدودیت ها، تهدیدها، فرصت ها و قابلیت های محیط زیستی، پایدار نخواهد بود (نوری، ۱۳۸۷). توسعه پایدار، روندی است که بهبود شرایط اقتصادی، اجتماعی، فرهنگی و فناوری به سوی عدالت اجتماعی باشد و در جهت آلودگی اکوسیستم و تخریب منابع طبیعی نباشد. به عبارتی می توان بیان نمود که مفهوم توسعه پایدار؛ یعنی توسعه ای که از نظر زیست - محیطی، غیر مخرب؛ از نظر فنی مناسب؛ از نظر اقتصادی، مانا و از نظر اجتماعی، قابل پذیرش باشد؛ به طوری که توسعه پایدار در یک محیط یا کشور با در نظر گرفتن بوم شناسی نیروی انسانی، فناوری و منابع مالی متعلق به آن محیط یا کشور و درخور آن می تواند تحقق یابد و چنان توسعه ای تنها در محیط یاد شده (با هماهنگی ۴ عامل فوق) شکل خواهد گرفت (سلیمانی و سلیمانی، ۱۳۹۱).

2

یکی از الزامات توسعه پایدار این است که منابع طبیعی به عنوان میراث جمعی بشریت به گونه ای محافظت شوند که علاوه بر پاسخگویی به نیازهای نسل حاضر، ظرفیت پاسخ دهی به نیازهای نسلهای آینده را نیز داشته باشد. بنابراین، توسعه را زمانی پایدار می خوانیم که مخرب نباشد و امکان حفظ منابع را برای آیندگان فراهم آورد (پوراصغر سنگاچین، ۱۳۹۲). در یک سیستم پویا مانند جامعه بشری، پایداری اساسا به معنی ثبات در طول زمان است. در نتیجه این مفهوم چیزی نیست که بتوان آن را به راحتی اندازه گرفت و سنجید چرا که یک کیفیت غیر ثابت است، نه یک نقطه ثابت (قرخلو و حسینی، ۱۳۸۶). تمایل دولت و سیاست گذاران برای شناسایی تفاوت های بین مناطق مختلف از منظر توسعه پایدار با استفاده از مجموعه ای از شاخص ها مباحثی است که در چند سال اخیر، کانون توجه بسیاری از کشورها قرار گرفته است. زیرا یکی از مهم ترین الزامات برای قرار گرفتن در مدار توسعه پایدار، توجه به این ویژگی ها برای تعادل بخشی و تخصیص بهینه منابع بین مناطق برای رسیدن به توسعه پایدار است (پوراصغر سنگاچین، ۱۳۹۲). در سال ۲۰۰۶ اتحادیه اروپا استراتژی توسعه پایدار را برقرار نمود. که تعیین کننده یک نگاه پایداری در رشد اقتصادی، مصلحت اجتماعی و حفاظت محیط زیستی است که با هم ترکیب شده اند و در تعامل هستند. مناطق در حال رشد با سرعت بالای نوآوری های سیاسی پایه های پیشنهاد برای اندازه گیری و پیشرفت شاخص های پایداری شده اند (Schernewski, G et al., 2014). هدف از این پژوهش معرفی و تحلیل شاخص های توسعه پایدار و تعیین وضعیت کنونی و آینده منتهی به سال ۲۰۳۰ می باشد.

بررسی سیر تکاملی مفهوم توسعه نشان می دهد که در ابتدا رسیدن به رشد اقتصادی بالا، بیانگر توسعه یافتگی یک کشور محسوب میشد. اما تجربه حاکی از آن است که صرف ایجاد رشد اقتصادی نمیتواند بیانگر و ضامن بقای توسعه باشد. از این رو می توان گفت توسعه زمانی تحقق پیدا میکند که مجموعه قابل توجهی از شاخص های

اجتماعی، اقتصادی و فرهنگی نظیر توزیع عادلانه درآمد، بهداشت، آموزش و بیکاری و فقر بهبود یابد (نظم فروه کاران، ۱۳۹۷).

معرفی توسعه پایدار

عبارت *sustainability* نباید صرفاً به واژه پایداری اطلاق شود بلکه این عبارت در واقع به معنای "هماهنگ و همساز با محیط، منطقی مقرون به صرفه" می‌باشد به طوری که هر یک از لغات و کلمات مذکور معیارهای مخصوص به خود را برای ارزیابی و اندازه گیری دارند. تعاریفی که از توسعه پایدار بیان می‌شود، به نوعی مشتق شده از تعریف اصلی آن هستند. به طوری که چهار مبنای اصلی این تعاریف عبارتند از: آینده نگر، شرایط محیط زیستی، شرایط یکسان و شرکت جمعی (کمالی زارچ و تاتار، ۱۳۹۱). بهترین تعریف متداول برای توسعه پایدار را کمیسیون جهانی محیط زیست و توسعه معروف به کمیسیون برنتلند ارائه کرده است. این کمیسیون در گزارشی (آینده مشترک ما) نوشت: بشریت توانایی آن را دارد که توسعه خود را پایدار کند. این به آن مفهوم است که به نیازهای فوری خود پاسخ دهد بی آنکه توانایی نسل های آینده را در برآوردن نیازهایشان خدشه دار سازد. باید بین خواستن و داشتن، سطح خواسته‌های خود را پایین نگه داریم تا بتوانیم رضایت بیشتری از زندگی بدست آوریم. باید به جای ویران گری، با عمل خردمندانه و عاقلانه آینده ساز باشیم و امکان ادامه توسعه را برای آیندگان فراهم کنیم. نگرش توسعه پایدار بر این اندیشه است که فن آوری نمی تواند هرگونه کاهش منابع طبیعی را جبران سازد و سرمایه ی طبیعی مکمل سرمایه ی انسان ساخت است (ستاری و احمدیان، ۱۳۹۳).

تاریخچه اندازه گیری توسعه پایدار بوسیله شاخص ها

بیشتر از سی سال پیش، اقتصاد در حال توسعه در سراسر دنیا به سرعت رشد داشته است. تنها در دهه گذشته مفهوم بهینه عمل کردن، قسمتی از توسعه به شمار آمد. علیرغم این که منابع عناصر محدود گشت، یک مفهوم امیدبخش پدیدار شد و آن، توسعه و تحول است که می تواند حتی در میان توسعه به دست آید. نکته قابل ملاحظه اینجاست که رشد اقتصادی نه فقط مدرنیزه شدن است، بلکه یک بهبود وضعیت کیفیت زندگی نیز می باشد. سیاست گذارینها روی قضیه ثابت شده ای که کاهش فقر است بنا شده است و با کیفیت بالاتر زندگی مرتبط است. روابط بین توسعه و تحول (خوب عمل کرد) می تواند به خوبی درک شود (Thantavanh. M, Buapun. P, 2016).

سه ابزار سنجش پایداری در جهان *Green star*(Australia)، *BREEAM*(U.K.) و *LEED* (USA) هستند. البته معیارهای دیگری نیز موجود است، اما همگی به نوعی برگرفته از سه معیار مذکور هستند و کمابیش بر اساس شرایط اقلیمی متفاوت منطقه های گوناگون توسعه یافته اند. *BREEAM* (Building Research Establishment Environment Assessment Method) قدیمی ترین سیستم امتیاز دهی محیط زیستی در توسعه پایدار است. اقدامات صورت گرفته توسط *BREEAM* جنبه های مختلفی از انرژی و آب مصرفی تا محیط داخلی منازل، آلاینده ها، حمل و نقل، چرخه تولید مواد تا مرحله دفع ضایعات، محیط زیست و مسائل مدیریتی را دربر می گیرد (کمالی زارچ و تاتار، ۱۳۹۱). چهارچوب شاخص جهانی مورد مطالعه بوسیله آژانس داخلی و گروه کارشناسی در شاخص های اهداف توسعه پایدار (SDG) بهبود یافت و به عنوان یک نقطه شروع عملی در بخش ۴۷ کمیسیون

آماري اتحاديه اروپا (UN) در مارچ ۲۰۱۶ مورد توافق قرار گرفت (AEGSDGI, 2016).

مرور اجمالی بر مطالعات داخل کشور

مطالعات زیادی در رابطه با شاخص‌های توسعه پایدار در ایران و جهان انجام گرفته است. استفاده از شاخص‌های توسعه برای اولین بار در سال ۱۹۹۰ برای رتبه‌بندی کشورهای مختلف جهان از نظر توسعه انسانی به نام شاخص توسعه انسانی دفتر عمران سازمان ملل به کار گرفته شد (موسوی و نظریان، ۱۳۹۲). استفاده از آن‌ها طی سال‌های بسیار افزایش یافته و تا سال ۲۰۰۶ حدود ۱۶۰ شاخص ترکیبی به دنیا معرفی شد (پوراصغر سنگاچین، ۱۳۹۲).

محمدی ده چشمه و علیزاده در سال ۱۳۹۳ در مطالعه خود شاخص‌های منتخب پژوهش را به ۶ کلان مولفه - اقتصادی، اجتماعی، بهداشتی - درمانی، فرهنگی، ارتباطی و تأسیسات و تجهیزات شهری تقسیم نمودند و در قالب ۴۰ شاخص قابل سنجش در بین ۱۷ شهرستان (استان آذربایجان غربی) بررسی کردند. در نهایت نتایج تحلیلی منتج از مدلسازی ریاضی نشان داده است که: ۱- شاخص‌های اقتصادی دارای بالاترین واریانس هستند. ۲- یک رابطه مرکز- پیرامونی در روند برخورداری بین مرکز استان و سایر شهرستان‌های استان دارد که این امر را می‌توان در فاصله نزدیک به دو برابری بین ارومیه و خوی نیز مشاهده کرد. ۳- شاخص‌های فرهنگی دارای وضعیت مناسبی بوده است (محمدی و علیزاده، ۱۳۹۳).

کریمی و احمدوند در سال ۱۳۹۳ در تحقیق خود در بخش روستایی شهرستان بویراحمد، به این نتیجه رسیدند که ۳۲ درصد از شاخص‌های بررسی شده در وضعیت پایدار، ۳۲ درصد در وضعیت پایداری متوسط و ۳۶ درصد نیز در وضعیت ناپایدار قرار داشتند. افزون بر آن، نتایج ضریب جینی نشان داد که شاخص‌ها به صورت مناسب توزیع نشده‌اند. وضعیت شناسی شاخص‌ها از لحاظ درجه بحرانی، مشخص ساخت که شاخص‌های شبکه دفع فاضلاب روستایی، میزان مصرف سوخت فسیلی، شاخص شبکه جمع‌آوری زباله، نسبت شاغلان زن به جمعیت فعال زنان، موجودیت دهیار و عملکرد آن، دسترسی به شبکه گاز، شاخص مسکن بادوام و دسترسی به مرکز خدمات کشاورزی به ترتیب از شاخص‌های بحرانی در منطقه بررسی شده هستند (کریمی و احمدوند، ۱۳۹۳). سپهوند و عارف نژاد در سال ۱۳۹۲ در تحقیق خود برای تحلیل و اولویت‌بندی عوامل موثر بر توسعه پایدار شهری در اصفهان با استفاده از رویکرد AHP به این نتیجه رسیدند که توسعه پایدار اقتصادی بیشترین تاثیر را بر توسعه پایدار شهر اصفهان داشته است و توسعه پایدار اجتماعی و توسعه پایدار زیست‌محیطی به ترتیب در مراتب بعدی بوده‌اند (سپهوند و عارف نژاد، ۱۳۹۳).

اهداف و تقسیم‌بندی شاخص‌ها بر اساس ابعاد توسعه پایدار

اهداف توسعه پایدار معمولاً به تناسب نگرش‌های نسبت به آن، در سه بخش مشخص قرار می‌گیرد. بخش اقتصادی، با هدف پیشرفت و کارایی بیشتر. بخش اجتماعی با هدف برابری و کاهش فقر و بخش اکولوژیکی با هدف منابع طبیعی. سطوحی که توسعه پایدار در آن عمل می‌شود عبارتند از سطح سیاره‌ای و توجه به مسایل جهانی همچون تخریب لایه ازن و روند گرم شدن جو زمین. سطح ملی و توجه به روند تخریب منابع ملی -

منطقه ای و سیاست های صنعتی و سطح محلی و توجه به توسعه پایدار در حوزه های شهری و روستایی (ستاری و احمدیان، ۱۳۹۳). اجلاس ژوهانسبورگ که در سپتامبر ۲۰۰۲ برگزار شد یک مسئولیت عمومی برای پیشبرد تقویت ارکان وابسته بهم و تقویت کننده یکدیگر توسعه پایدار را بدین ترتیب اعلام نمود. توسعه اقتصادی، توسعه اجتماعی و حفاظت از محیط زیست در سطوح محلی، ملی، منطقه ای و جهانی (Hideki. M, 2010). امروزه در دنیای اقتصاد، نوآوری و تکنولوژی، عناصر کلیدی در رشد اقتصاد پایدار هستند. همانگونه که سیاستهای اقتصادی مناسب باید تدوین شود که فراهم کننده همکاری بین دست اندرکاران مهم از جمله ابداع کنندگان، شرکت ها، آژانس های دولتی و موسسات مالی برای آسان کردن پیگیری تکنولوژی اطلاعات بین آنها باشد (Caliskan. S, Dilek Aydin. A., 2015).

چیزی که برای توسعه پایدار اساسی است مشارکت عمومی فعال در تصمیماتی است که بر محیط زیست تأثیر می گذارد. در واقع مشارکت یکی از مفاهیم کلیدی در توسعه پایدار است. در کشورهای توسعه یافته، سیستم های مدیریتی و اداره امور شهری، به صورت نامتمرکز است. در واقع استراتژی توسعه در کشورهای پیشرفته، از پایین به بالا می باشد که همان مفهوم مشارکت مردم در برنامه ریزی ها و امور شهری می باشد ولی در کشورهای در حال توسعه، استراتژی توسعه و نظام مدیریتی، به صورت نظام متمرکز که از بالا به پایین میباشد اداره می شود. توسعه پایدار به فعالیت دسته جمعی، که به طور همه جانبه با جامعه دموکراتیک یکی می باشد، نیاز دارد (قدرخانی، ۱۳۹۱).

جدول شماره (۱): تقسیم شاخص ها به ابعاد اصلی توسعه پایدار

ردیف	بعد محیط زیست	ردیف	بعد اجتماعی	ردیف	بعد اقتصادی
۱	آب سالم و بهداشتی	۷	بدون فقر	۱۲	بدون گرسنگی
۲	دسترسی به انرژی پاک	۸	سلامتی و رفاه	۱۳	رشد اقتصادی و مشاغل شایسته
۳	اقدام برای اقلیم	۹	آموزش با کیفیت	۱۴	صنعت، زیرساخت و نوآوری
۴	زیستن پایدار در آب	۱۰	برابری جنسیتی	۱۵	تولید و مصرف مسئولانه
۵	زیستن پایدار در خشکی	۱۱	کاهش نابرابری	۱۶	اجرای عدالت
۶	شهرها و جوامع پایدار			۱۷	مشارکت برای اجرای عدالت

با توجه به تشابه زیادی که بین ابعاد اجتماعی و اقتصادی شاخص های توسعه پایدار وجود دارد، برخی از شاخص ها را می توان هم در بعد اقتصادی و هم در بعد اجتماعی در نظر گرفت.

ویژگی شاخص های توسعه پایدار

شاخص های توسعه پایدار دارای ویژگی هایی است به شرح: ۱- عواملی را که در نگهداری اساس بوم شناسی برای حمایت حیات حائز اهمیت بسیار هستند، تشریح می کند. ۲- به عنوان هشدار دهنده اولیه در مورد آسیب های اکوسیستم عمل می کند. ۳- هم برای برنامه ریزان و تصمیم گیرندگان و هم برای عموم مردم قابل درک باشند (دیباتی، ۱۳۸۷).

شاخص‌ها مشهور هستند زیرا آنها یک دید تازه از ترکیب آثار، کمی کردن اطلاعات و قابل قیاس کردن آنها را فراهم می‌آورند. شاخص‌ها به عنوان ابزار مهم در سیاست‌ها در اروپا هستند و برای سالهای زیادی در نظارت بر استراتژی پایداری مورد استفاده قرار گرفته‌اند (Schernewski, G et al., 2014).

کنفرانس‌های Rio

رییافت توسعه پایدار به عنوان موضوع روز دهه آخر قرن بیستم از سوی سازمان ملل مطرح شد و به عنوان دستور کار قرن بیست و یکم در سطوح بین‌المللی، منطقه‌ای و محلی تعیین گردید. توسعه پایدار به عنوان یک هدف سیاسی در سال 1990 توسط آژانس‌های بین‌المللی، دولت‌ها و سازمانهای غیر دولتی مقبولیت زیادی یافت. سرعت و مقبولیت گسترش آن باعث تعجب افراد زیادی شده است. نیل به توسعه پایدار مستلزم هماهنگی و یکپارچگی امور محیط زیستی و برنامه ریزی توسعه در جهت بهکرد زیست اجتماعی، فرهنگی و انسانی است. به گونه‌ای که جدایی مستمر بین انسان، محیط و توسعه را از میان بردارد (حاتمی نژاد و جاهدی، ۱۳۸۸). اجلاس سازمان ملل متحد در زمینه محیط زیست و توسعه پایدار، بزرگترین و معتبرترین گردهمایی سازمان ملل متحد با عنوان "اجلاس ریو"، "کنفرانس ریو" و "اجلاس زمین" شناخته می‌شود. این اجلاس برای اولین بار در سال ۱۹۹۲ در شهر ریودوژانیرو برزیل برگزار شد و در آن نماینده‌هایی از ۱۷۲ کشور دنیا و ۲۴۰۰ نفر از گروه‌های غیردولتی (NGO) شرکت نمودند. علت نامگذاری کنفرانس Rio+20 گذشت بیست سال از کنفرانس ریو می‌باشد (شیخ‌علیشاهی، ۱۳۹۱). گزارش ریو ۲۰+ به این نکته اشاره دارد که دولتمردان، کارگران، انجمنها و کارمندان باید به مهارتهای لازم مجهز شوند و همچنین باید فرصتهای شغلی بهتری داشته باشند. در هر زمان تکنیکهای خاص گزارش آگاههایی را در مورد توسعه پایدار می‌دهد (Sarabhai, V. K., 2012).

یکی از دستاوردهای اصلی اجلاس ریو+۲۰، دستور کار توسعه پس از ۲۰۱۵ و اهداف توسعه پایدار SDGs است که با توجه به انقضای موعد اهداف توسعه هزاره (MDGs) در سال ۲۰۱۵، ایجاد چارچوبی جدید برای توسعه جهانی پس از ۲۰۱۵ مورد تاکید قرار گرفت (سازمان حفاظت محیط زیست، ۱۳۹۵).

معرفی شاخص‌های توسعه پایدار و تعیین وضعیت کنونی جهان

گزارش کمیسیون که شامل چهارچوب شاخص‌های جهانی بود تحت عنوان ECOSOC در بخش ۷۰ در ماه جون ۲۰۱۶ نام گذاری شد. لیست شاخص‌ها حاوی گزارش آژانس داخلی و گروه کارشناسان شاخص‌های اهداف توسعه پایدار که شامل ۲۳۰ شاخص است و توافق جهانی روی آن صورت گرفته (AEGSDGI, 2016) پیشرفت توسعه پایدار طبق شاخص‌های ۱۷ گانه توسعه پایدار تا اواسط سال ۲۰۱۶ بر اساس گزارشات UNEP برنامه محیط زیست سازمان ملل متحد) به شرح ذیل می‌باشد:

هدف شاخص اول: پایان فقر در تمام اشکال در همه جا (AEGSDGI, 2016)

هدف اول در خصوص ظهور یک پایان فقر به همه اشکال در ۲۰۳۰ است. حمایت از مردم در برابر گزندهای مربوط

به آب و هوا، حوادث و سایر موارد اقتصادی، موارد غیر منتظره اجتماعی و محیط زیستی و بلایا. کاهش خطر بلایا برای پایان یافتن فقر و پروردن توسعه پایدار ضروری است. در دهه ای که با سال ۲۰۰۲ شروع می شود، تناسب جمعیتی که زیر خط فقر زندگی می کردند، به نصف رسیده اند. یعنی از ۲۶ درصد به ۱۳ درصد کاهش یافتند. در اجتماع بازنشسته کشورهای کم درآمد، تنها یک از ۵ نفر از انواع مراقبت های اجتماعی برخوردار می شوند، در مقایسه با کشورهای با درآمد بالاتر از متوسط، که دو نفر از سه نفر برخوردارند. این شکاف به خصوص در جنوب ساهاری آفریقا و کشورهای جنوب آسیا، جایی که بیشترین مردم فقیر زندگی می کنند، بحرانی است (UNEP, 2014).

هدف شاخص دوم: پایان گرسنگی، دستیابی به امنیت غذایی و بهبود تغذیه و ارتقاء کشاورزی پایدار (AEGSDGI, 2016)

هدف شاخص دوم پایان گرسنگی و تمام اشکال سوء تغذیه تا سال ۲۰۳۰ است. دسترسی جهانی به امنیت، تغذیه و غذای کافی در تمام سال است که نیازمند سیستم تولید پایدار اغذیه و تولیدات کشاورزی است. بسیاری از کشورهایی که رسیدن به این هدف را از دست داده اند، آن را به عنوان اهداف توسعه هزاره قلمداد نمودند. در سال ۲۰۱۴ در یک تخمین جهانی، از کل ۱۵۹ میلیون کودک، نزدیک به یک چهارم کودکان زیر ۵ سال رشد مناسب نداشتند. این کمبود بوسیله نامناسب بودن وزن در سن، یک شاخص از اثرات تجمعی سوء تغذیه و بیماری های واگیردار تعیین می شود. جنوب آسیا و جنوب ساهاری آفریقا سه چهارم از کودکان زیر ۵ سال دارای رشد ناقص در سال ۲۰۱۴ را شامل می شوند. یک مشکل دامنگیر دیگر در همه مناطق جهان، بین سالهای ۲۰۰۰ و ۲۰۱۴، درصد کودکان زیر ۵ سال که اضافه وزن دارند، است. از ۵.۱ درصد تا ۶.۱ درصد است. پایان گرسنگی و تسکین سوءتغذیه بطور قابل ملاحظه ای در پایداری سیستم های تولید غذا و فعالیتهای کشاورزی موثر است. برای افزایش ظرفیت تولید کشاورزی، سرمایه گذاری بیشتر شخصی و عمومی در خصوص منابع بومی و خارجی مورد نیاز است (UNEP, 2014).

هدف شاخص سوم: اطمینان از زندگی سالم و ارتقاء تندرستی در همه سنین (AEGSDGI, 2016)

هدف سوم به دنبال اطمینان از سلامت و تحول برای همه در هر مرحله از زندگی است. این هدف تمام حق تقدم های سلامتی، شامل زاد و ولد و سلامت بچه، بیماری های واگیردار یا غیر واگیر، بلایای محیط زیستی، پوشش سلامت جهانی و دسترسی به تمام ایمنی، کیفیت و امکانات پزشکی و واکسیناسیون قابل پیشنهاد کردن را نشان می دهد. تقریباً همه مرگهای هنگام تولد در موقعیتهای کمبود منابع اتفاق می افتد و می تواند جلوگیری شود. محیط زیست ناسالم باعث افزایش خطر هر دو بیماری واگیردار و غیرواگیردار می شود. در سال ۲۰۱۲ تخمین زده شد، ۸۸۹،۰۰۰ نفر از شیوع بیماری مردند که به طور گسترده ای به دلیل آلودگی ناشی از مدفوع در آب و خاک و امکانات شستشوی ناکافی دستان و نتایج ناشی از خدمات و یا عدم وجود خدمات بود. در سال ۲۰۱۲ آلودگی هوای خانه و بیرون از خانه باعث مرگ ۶.۵ میلیون نفر شد. اختلالات روانی در کل مناطق و فرهنگ ها اتفاق می افتد. معمول ترین آنها اضطراب و دپرسی است که احتمال ارتکاب به خودکشی در آنان کم نیست. بطور کلی خودکشی عامل دومی است که سبب مرگ افراد بین ۱۵ تا ۲۹ سال می شود. جمع مبالغ رسمی که

صرف آنفولانزا شده است، برای کلیه فراهم کنندگان تحقیقات پزشکی در سال ۲۰۱۴ و بخشهای سلامت پایه ای ۸.۹ میلیارد دلار بوده است (UNEP, 2014).

هدف شاخص چهارم: اطمینان از تساوی کیفیت آموزش و فرصتهای ارتقاء یادگیری در طول عمر برای همه (AEGSDGI, 2016)

علیرغم پیشرفت، جهان نائل آمدن به اهداف توسعه هزاره را برای دست یابی به آموزش ابتدایی در سال ۲۰۱۵ از دست داده است. در سال ۲۰۱۳ آخرین سالی که اطلاعات فراهم شدند، ۵۹ میلیون کودک در سن تحصیلات ابتدایی، بدون مدرسه بوده اند. اهداف توسعه پایدار به وضوح در نظر دارد که این شکاف باید بسته شود. در پایان مدرسه ابتدایی، بچه ها باید برای خواندن و نوشتن و درک و استفاده ابتدایی از ریاضیات آماده باشند. در سال ۲۰۱۴ در ۱۰ کشور آفریقایی بین ۴۰ تا ۹۰ درصد از بچه ها حتی محروم از سطوح حداقلی از مهارت خواندن و ریاضیات بودند. هدف چهارم قویا کاهش نابرابری های مداوم را حمایت می کند. برآوردهای فعلی نشان می دهد تا سال ۲۰۳۰، برای تحقق وعده جهانی آموزش ابتدایی و دبیرستان، به ۲۶ میلیون معلم دوره جدید ابتدایی نیاز است. کمک های دولتی توسعه ای برای بورس های تحصیلی به مبلغ حدودا ۱.۱ میلیارد دلار در سال از ۲۰۱۱ تا ۲۰۱۳ بوده است. جمعا ۱.۲ میلیارد دلار در سال ۲۰۱۴ بوده، در استرالیا، فرانسه و ژاپن بیشترین همکاری وجود داشت (UNEP, 2014).

8

هدف شاخص پنجم: تساوی جنسیت و قدرت همه زنان و دختران (AEGSDGI, 2016)

تساوی جنسیت و قدرت زنان در دهه اخیر دارای پیشرفت است. دسترسی دختران به آموزش توسعه یافته است. نرخ ازدواج در سن کم کاهش یافته و سلامت مسائل جنسی و مرگ هنگام تولد پیشرفت نموده است. با این حال، تساوی جنسیت برای کشورهای دنیا در یک چالش باقی مانده است و فقدان همچنین تساوی یک مشکل بزرگ در توسعه پایدار است. همانطوری که در سال ۲۰۱۴، ۱۴۳ کشور تساوی بین مردان و زنان را در قانون اساسی شان تضمین نمودند؛ بقیه ۵۲ کشور هنوز این الزام مهم را ندارند. در ۱۳۲ کشور، طبق قانون سن ازدواج برای زنان و مردان مساوی است. اما در ۶۳ کشور قانون سن ازدواج برای زنان از مردان کمتر است.

در همه مناطق، زنان و دختران کار سنگین و بدون مزد، از جمله مراقبت و انجام وظایف منزل مانند غذا درست کردن و نظافت دارند. بطور متوسط، زنان گزارش می دهند که ۱۹ درصد از وقت خود را در هر روز روی مراقبت های بدون مزد صرف می کنند در مقابل ۸ درصد برای مردان. مسئولیتهای مراقبت بدون دریافت مزد و مشاغل بومی، ترکیب شده با شغل با دریافت مزد، بار سنگینی است همراه با زمان کمتر برای استراحت، رسیدگی به خود و سایر فعالیتهای آنها. بطور کلی، مشارکت زنان در امور مجلس در سال ۲۰۱۶ دارای ۲۳ درصد رشد بوده است. که نشان دهنده یک افزایش ۶ درصدی در دهه است (UNEP, 2014).

هدف شاخص ششم: اطمینان از دسترسی و مدیریت پایدار آب و بهداشت برای همه (AEGSDGI, 2016)

آب و فاضلاب را می‌توان یکی از جنبه‌های توسعه پایدار قلمداد نمود، چرا که برای بقای انسان در این کره خاکی بسیار حیاتی است. هدف ششم نه تنها اصلاح مسئله آب آشامیدنی، فاضلاب و بهداشت را در نظر می‌گیرد بلکه به کیفیت و پایداری منابع جهانی آب نیز می‌پردازد. در سال ۲۰۱۵ میلادی ۴.۹ میلیارد از جمعیت جهان از تسهیلات فاضلاب بهبود یافته استفاده نموده اند ولی ۲.۴ میلیارد از آن بی بهره بودند. در سال ۲۰۰۰ میلادی فقط ۵۹٪ از جمعیت جهان از تسهیلات فاضلاب بهبود یافته استفاده می‌کردند که این رقم در سال ۲۰۱۵ به ۶۸٪ رسید. ولی هنوز ۶۶۳ میلیون نفر از منابع آب بی کیفیت یا آبهای سطحی استفاده می‌نمودند. این مدیریت نامناسب فضولات انسانی و فاضلاب، ریسک بزرگی برای سلامت عمومی و محیط زیست محسوب می‌گردد. اخیراً، بحران آب بیش از ۲ میلیارد نفر را در سراسر جهان تحت تاثیر قرار داده و پیش بینی می‌شود که این روند در حال افزایش است که مانع پایداری منابع طبیعی و توسعه اقتصادی و اجتماعی گشته است. ۱۰ کشور در شبه جزیره عربستان، آسیای مرکزی و شمال آفریقا، بیش از ۱۰٪ منابع آب تجدیدپذیر خود را برداشت نموده اند. کل جریان مالی برای آب و فاضلاب در سال ۲۰۱۴، ۱۰ میلیارد دلار بود. از این مقدار ۸ میلیارد دلار از سوی اهداکنندگان کمیته کمکهای توسعه (DAC) تامین شد. در اهداف توسعه پایدار، مشارکت دادن اجتماعات محلی در مرکز توجه قرار گرفته است که در چرخه بعدی تجزیه و تحلیل جهانی و ارزیابی بهداشت و نظارت بر آب آشامیدنی مورد توجه قرار می‌گیرد (UNEP, 2014).

هدف شاخص هفتم: اطمینان از دسترسی به انرژی قابل حصول، واقعی، پایدار و مدرن برای همه (AEGSDGI, 2016)

توجه به مسئله انرژی برای دستیابی به تقریباً همه اهداف توسعه پایدار، حیاتی است. از نقش آن به عنوان ریشه کن‌کننده فقر از طریق پیشرفت در بهداشت، آموزش و توزیع آب و صنعتی شدن گرفته تا مبارزه با تغییرات آب و هوا. ولی هنوز ۱.۱ میلیارد نفر بدون این خدمات ارزشمند زندگی می‌کنند. قسمت اعظم پیشرفت جهانی اخیر در این زمینه در آسیا اتفاق افتاده است که میزان درصد افزایش دسترسی در آن به بیش از دوبرابر درصد افزایش جمعیت رسیده است. نسبت انرژی بری، با تقسیم کل عرضه انرژی بر تولید ناخالص داخلی (GDP) بدست می‌آید و نشان دهنده میزان مصرف انرژی جهت تولید یک واحد از ستاده اقتصادی می‌باشد. در میان مصرف‌کنندگان نهایی، صنعت، بزرگترین و مؤثرترین بخش برای کاهش این نسبت بود و بعد از آن حمل و نقل. تقریباً ۶۸٪ از این صرفه جویی بین سالهای ۲۰۱۰ و ۲۰۱۲ در مناطق در حال توسعه صورت گرفته است و آسیای شرقی بزرگترین مشارکت‌کننده در این صرفه جویی بود (UNEP, 2014).

هدف شاخص هشتم: پایداری ارتقاء یافته، رشد اقتصادی مشمول و پایدار، شغل پر حاصل و کامل برای همه (AEGSDGI, 2016)

رشد اقتصادی پایدار مسئله‌ای ضروری جهت دستیابی به توسعه پایدار می‌باشد. در سال ۲۰۱۴، مناطق در حال توسعه خیلی بیشتر از مناطق توسعه یافته رشد نموده اند به ترتیب با نرخ رشد سالیانه معادل ۳.۱٪ و ۱.۴٪. بهره‌وری نیروی کار (که بوسیله نسبت تولید ناخالص داخلی به تعداد کارگر محاسبه می‌گردد) رشد اقتصادی را تحت

تاثیر می‌گذارد. رشد بهره‌وری نیروی کار در مناطق در حال توسعه خیلی بیشتر از مناطق توسعه یافته بوده است خصوصاً در آسیا. نرخ بیکاری جهانی در سال ۲۰۱۵ ۶.۱٪ باقی ماند که کمتر از نرخ سال ۲۰۰۹ بود. سوانح کار برای این کودکان در جنوب آفریقا بالاترین حد بود چرا که ۲۱٪ کودکان بکار گرفته می‌شدند. ۵۹٪ از کل کودکان کار در جهان در سال ۲۰۱۲، به فعالیتهای کشاورزی مشغول بودند. درصد زنانی که دارنده حساب بانکی هستند، ۹٪ کمتر از درصد مردان دارنده حساب است. اثر بیکاری بر گروههای مختلف جمعیت متفاوت است. بطور کلی، زنان و جوانان بین ۱۵ تا ۲۴ سال، نسبت به مردان و بزرگسالان سنین ۲۵ و بالاتر، احتمال بیشتری برای بیکاری دارند (UNEP, 2014).

هدف شاخص نهم: سه جنبه مهم زیرساختها، صنعتی شدن و نوآوری (AEGSDGI, 2016)

زیرساختها، نظامهای فیزیکی پایه ای و ساختارهای اساسی را برای بهره برداری تشکیلات اقتصادی، فراهم می‌کنند. نوآوری قابلیتهای فناوری بخشهای صنعتی را افزایش داده و به توسعه مهارتهای جدید، سرعت می‌بخشد. یکی از اجزاء مهم زیرساختهای فیزیکی، حمل و نقل و مسافرتهای هوایی است. در سال ۲۰۱۴، مبدا ۴۵٪ کل مسافران هوایی، مناطق در حال توسعه و ۵۵٪ مناطق توسعه یافته بود. کشورهای کمتر توسعه یافته با چالشهای صنعتی شدن مواجه هستند. با این که این کشورها ۱۳٪ جمعیت جهان را تشکیل می‌دهند ولی میزان مشارکت آنها در ارزش افزوده تولید، کمتر از ۱٪ است. در سراسر جهان حدود ۵۰۰ میلیون نفر در بخش تولید بکارگرفته شده اند. درحالیکه تعداد شغلهای مربوط به تولید، در کشورهای صنعتی کاهش یافته است، این شغلها بطور پیوسته در کشورهای در حال توسعه رو به افزایش است. در کشورهای کمتر توسعه یافته بخشهای کشاورزی و سنتی، منابع اصلی اشتغال باقی مانده اند (UNEP, 2014).

هدف شاخص دهم: کاهش نابرابری درآمدی در کشورها (AEGSDGI, 2016)

هدف ۱۰ بدنبال کاهش نابرابری درآمدی است که می‌تواند بر اساس سن، جنس، ناتوانی، نژاد، قومیت، اصل و نسب، مذهب یا سطح اقتصادی یا دیگر موقعیتهای در یک کشور باشد. این هدف همچنین نابرابری در بین کشورها را مورد هدف قرار می‌دهد. هدف ۱۰ بدنبال اطمینان یافتن از این است که رشد درآمد ۴۰٪ از فقیرترین افراد در هر کشوری، سریعتر از متوسط ملی آن باشد. این مورد در ۵۶ کشور از ۹۴ کشوری که داده های آنها از سال ۲۰۰۷ تا ۲۰۱۲ در دسترس بود، صدق می‌کرد. مردم به دلایل زیادی مهاجرت می‌کنند که شامل فرصتهای شغلی بهتر و دستمزد بالاتر می‌شود. اگر مهاجرت موفقیت آمیز باشد، بسیاری از مهاجران جهت مراقبت از خانواده هایشان در کشورهای مبدا برای آنها پول ارسال می‌کنند. حواله پول به کشورهای در حال توسعه در سال ۲۰۱۵، اندکی افزایش یافته است و به ۴۳۱.۶ میلیارد دلار رسیده است که نسبت به سال ۲۰۱۴، ۰.۴٪ افزایش داشته است (UNEP, 2014).

هدف شاخص یازدهم: ایجاد مشمولیت، امنیت و پایداری شهرها و زیستگاه های انسانی (AEGSDGI, 2016)

بیش از نیمی از جمعیت جهان در شهرها زندگی می‌کنند. پیش بینی شده است که تا سال ۲۰۳۰ از هر ۱۰ نفر ۶ نفر شهرنشین خواهند بود. برخلاف تعداد زیاد چالشهای برنامه ریزی، شهرهای بدرستی مدیریت شده و دیگر

شهرکهای مسکونی می توانند محل مناسبی برای نوآوری و نبوغ و محرکهای اصلی توسعه پایدار باشند. از سال ۲۰۰۰ تا ۲۰۱۵، نسبت نرخ استفاده از زمین به نرخ رشد جمعیت در آسیای شرقی و اقیانوسیه بالاترین نسبت در جهان بود و رتبه بعد متعلق به مناطق توسعه یافته بود. این نسبت در دیگر مناطق مثل آسیای جنوب شرقی، آمریکای لاتین و کارائیب، در همان زمان کاهش نشان داده است. متأسفانه، مقدار کم این نرخ لزوماً نشان دهنده این نیست که ساکنین شهرها به مراتب خوب زندگی می کنند چرا که این نسبت می تواند نشان دهنده شیوع پرازدحام محله های فقیر نشین باشد. همچنین مدیریت مواد زائد جامد در مناطق پرجمعیت اغلب مشکل ساز است. همچنین آلودگی هوای شهری در سراسر جهان، شهرها را به چالش کشیده است و سالیانه باعث ایجاد بیماری و میلیونها مرگ زودرس گردیده است. در سال ۲۰۱۴ تقریباً نیمی از جمعیت شهری جهان با سطح آلودگی هوایی حداقل معادل ۲.۵ برابر بالاتر از حداکثر استانداردهای تعیین شده بوسیله سازمان بهداشت جهانی، مواجه بوده اند (UNEP, 2014).

هدف شاخص دوازدهم: اطمینان از الگوهای مصرف و ساخت پایدار (AEGSDGI, 2016)

رشد و توسعه اقتصادی نیاز به تولید کالاها و خدماتی دارد که کیفیت زندگی را بهبود می بخشد. رشد و توسعه پایدار نیازمند کمینه سازی استفاده از منابع طبیعی و مواد سمی در طول تمامی مراحل تولید و مصرف است. دو شاخص فوت پرینت (رد پا) مواد و میزان مصرف مواد داخلی نمایه ای است از استخراج و بهره برداری جهانی مواد. کنوانسیون بازل در کنترل حرکات فرامرزی مواد زائد خطرناک و دفع آنها، کنوانسیون روتردام بر روند پیش آگاهانه برای مواد شیمیایی خطرناک خاص وحشره کشها در تجارت بین المللی و کنوانسیون استکهلم روی آلاینده های آلی پایدار چهارچوب بین المللی را جهت دستیابی به مدیریت متناسب برای محیط زیست در خصوص مواد زائد خطرناک، مواد شیمیایی و آلاینده های آلی پایدار فراهم ساخت. با شش استثنا، همه کشورها حداقل عضو یکی از آن کنوانسیونها هستند. در حال حاضر ۱۸۳ حزب برای کنوانسیون بازل، ۱۸۰ برای کنوانسیون استکهلم و ۱۵۵ برای کنوانسیون روتردام (UNEP, 2014).

هدف شاخص سیزدهم: اقدام ضروری برای مبارزه با تغییرات آب و هوایی و اثرات آن (AEGSDGI, 2016)

تغییرات آب و هوایی بزرگترین تهدید برای توسعه بوده و گسترش همه جانبه اثرات بی سابقه آن بطور غیر متناسبی فقیرترین و آسیب پذیرترین ها را تحت تاثیر قرار داد. اقدام فوری برای مبارزه با تغییرات آب و هوایی و کمینه سازی اختلالات ناشی از آن برای اجرای موفقیت آمیز اهداف توسعه پایدار اجتناب ناپذیر است. ماهیت جهانی تغییرات آب و هوایی همکاریهای گسترده بین المللی را جهت ساخت توانمندی مقاوم و انطباقی نسبت به اثرات نامطلوب آن و سرعت بخشی به کاهش آلودگیهای گازهای گلخانه ای فرا می خواند. بین سالهای ۱۹۹۰ و ۲۰۱۳، بیش از ۱.۶ میلیون نفر طبق گزارشات بین المللی، با یک روند رو به بالا، جان باختند. بمنظور کمک به پیشروی کشورهای در حال توسعه در مقابل تغییرات آب و هوایی، در چارچوب موافقتنامه پاریس، یک نظام پیگیری جهانی تاسیس گردید، که پیشرفت عمومی را هر پنج سال بکبار بررسی مینماید. که از سال ۲۰۱۸

شروع می‌شود. تا سال ۲۰۲۰، ۱۰۰ میلیارد دلار در سال در جهت تامین مالی عملیات آب و هوا از یک طیف گسترده ای از منابع برای کمک به مشخص کردن نیازهای کشورهای در حال توسعه در نظر گرفته شده است. صندوق آب و هوای سبز، مکانیزمی در چهارچوب کنوانسیون برای کمک به کشورهای در حال توسعه جهت اجرایی نمودن انطباق و برخورداری ایجاد نموده و تا ماه می ۲۰۱۶، ۱۰.۳ میلیارد را انتقال داده است (UNEP, 2014).

هدف شاخص چهاردهم: حفاظت و استفاده پایدار از اقیانوس ها، دریاها و منابع آبی برای توسعه پایدار (AEGSDGI, 2016)

اقیانوس ها، همراه با منابع ساحلی و دریایی، نقش اساسی در رفاه انسان و توسعه اقتصادی و اجتماعی در سراسر جهان بازی کند. استفاده پایدار و حفاظت دریایی و اکوسیستم های ساحلی و تنوع زیستی شان برای دستیابی به دستور کار ۲۰۳۰، به ویژه برای جزایر کوچک در حال توسعه ضروری است. آنها همچنین در تنظیمات اکوسیستم جهانی با جذب گرما و دی اکسید کربن از جو و حفاظت از مناطق ساحلی در مقابل جاری شدن سیل و فرسایش کمک می کنند. دی اکسید کربن محلول در آب دریا موجب کاهش سطح PH اقیانوسها و افزایش اسیدیته و تغییر در تعادل زیستی کربناتی است. شیلات به امنیت غذایی جهانی، معیشت و اقتصاد کمک قابل توجهی دارد. با این حال، اگر چنانچه مدیریت آن پایدار نباشد، ماهیگیری می تواند به زیستگاههای ماهی آسیب برساند. بر اساس تجزیه و تحلیل ارزیابی سهم ها، درصد از سهام ماهی های دریایی جهان در سطح بیولوژیک پایدار از ۹۰ درصد در سال ۱۹۷۴ به ۶۹ درصد در سال ۲۰۱۳ کاهش یافته است (UNEP, 2014).

هدف شاخص پانزدهم: حفاظت، ذخیره و ارتقاء استفاده پایدار از اکوسیستمهای زمینی، مدیریت پایدار جنگل ها، مبارزه با بیابان زایی (AEGSDGI, 2016)

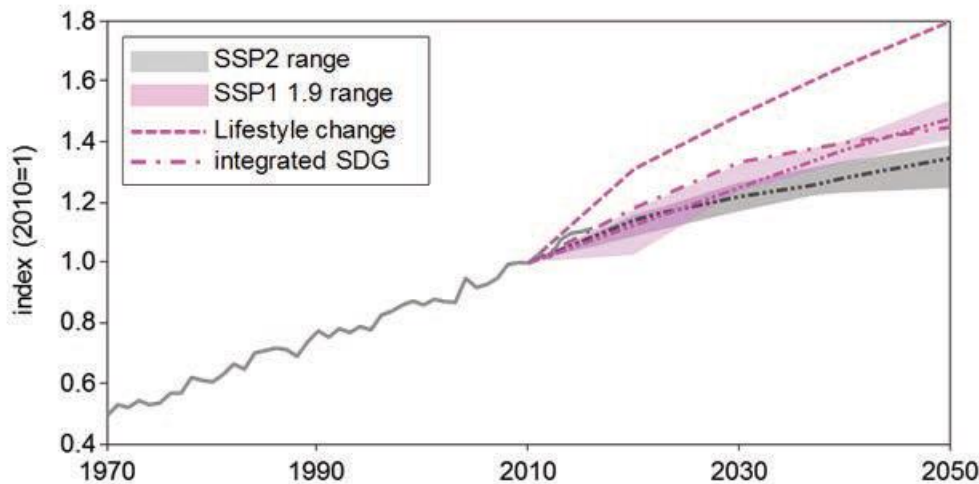
حفاظت اشکال متنوعی از حیات بر روی زمین نیاز به تلاش های هدفمند برای محافظت، بازیابی و ترویج حفاظت و استفاده پایدار از زمینها و دیگر اکوسیستم ها را دارد. هدف ۱۵ به طور اخص بر مدیریت پایدار جنگل ها، بازگرداندن اراضی تخریب شده و موفقیت مبارزه با بیابان زایی، کاهش زیستگاه های طبیعی تخریب شده و پایان دادن به از دست رفتن تنوع زیستی تمرکز دارد. بین سالهای ۱۹۹۰ و ۲۰۱۵، مناطق جنگلی جهان از ۳۱.۷ درصد از سطح کل زمین در جهان به ۳۰.۷ درصد کاهش یافته است. در همین حال، مناطق از طریق کاشت، ترمیم چشم انداز و یا گسترش طبیعی به جنگل تبدیل شدند. در هر حال، کاهش آنها اجتناب ناپذیر نیست، با خطرات انقراض، گونه هایی از مهره داران در پنج جزیره کوچک در حال توسعه (جزایر کوک، فیجی، موریتیس، سیشل و تونگا) به عنوان یکی از نتایج اقدامات حفاظتی در طول چند دهه گذشته نگهداری می شوند. تلاش های حفاظتی می تواند با شکار غیر قانونی و قاچاق حیات وحش خنثی شود. از سال ۱۹۹۹، حداقل ۷۰۰۰ گونه از حیوانات و گیاهان در معرض اقدامات شکار غیر قانونی تشخیص داده شده است. دو تا از بزرگترین دریافت کنندگان کمک های تنوع زیستی فیلیپین و هند بودند، که جمعا در حدود ۱ میلیارد دلار از کمک های کل را دریافت نمودند (UNEP, 2014).

هدف شاخص شانزدهم: اشاعه صلح برای توسعه پایدار و دسترسی به عدالت برای همه (AEGSDGI, 2016)

صلح، عدالت و موسسات پاسخگو و فراگیر موثر هسته مرکزی توسعه پایدار می‌باشند. بسیاری از کشورها هنوز با درگیری‌های مسلحانه طولانی و خشونت بیش از حد و عدم دسترسی به عدالت، اطلاعات و دیگر آزادی‌های بنیادی مواجه هستند. از ۷ کشور از ۷۳ کشور و جوامعی که بررسی‌های آماری و داده‌های آنها از سال ۲۰۰۵ تا ۲۰۱۵ در دسترس است، بیش از نیمی از کودکان بین‌سنین ۱ تا ۱۴ ساله در خانه‌هایشان به نوعی با تهاجم روانی و / یا تنبیه بدنی مواجه بوده‌اند. سهم آفریقای شمالی بیش از ۹۰ درصد بوده است. دسترسی آزادانه به مطبوعات یکی از شرایط حقوق بشر است، اما روند در این زمینه دلسردکننده است. تعداد روزنامه‌نگاران کشته شده از ۶۵ نفر در سال ۲۰۱۰ به ۱۱۴ نفر در سال ۲۰۱۵ افزایش یافته است. نسبت کشورهای با نهادهای ملی حقوق بشر از ۱۵ سال گذشته دو برابر شده و به ۳۵.۵ درصد در پایان سال ۲۰۱۵ رسیده است (UNEP, 2014).

هدف شاخص هفدهم: تقویت معنی‌التزام و بازسازی با هم بودن جهانی برای توسعه پایدار (AEGSDGI, 2016)

دستیابی به اهداف بلند پروازانه دستور کار ۲۰۳۰ نیاز به یک مشارکت احیا شده و افزایش یافته جهانی دارد که دولت، جامعه مدنی، بخش خصوصی، نظام ملل متحد و دیگر دست‌اندرکاران را تجمیع نموده و تمام منابع موجود را بسیج نماید. تقویت پشتیبانی از کشورهای در حال توسعه، به ویژه کشورهای کمتر توسعه یافته و جزایر کوچک در حال توسعه، اساس پیشرفت عادلانه برای همه است. تجارت (Trade) میانگین موازنه شده تعرفه اعمال شده در طول زمان کاهش یافت. اما هنوز هم به طور گسترده‌ای در مناطق و دسته‌های کشورهای در بخش محصولات اصلی تفاوت دارد. طی ۱۴ سال، سهم کشورهای کمتر توسعه یافته از صادرات جهانی تقریباً دوبرابر شد، عامل اصلی رشد صادرات در این دوره افزایش عظیم در قیمت سوخت بود، سنگ معدن و فلزات، منعکس کننده یک تقاضای بالا در کشورهای در حال توسعه، به ویژه چین است. داده‌ها، نظارت و مسئولیت‌پذیری (Data, monitoring and accountability) جمعیت و سرشماری مسکن یک منبع اولیه از داده‌های تفکیکی مورد نیاز برای تدوین، اجرا و نظارت بر سیاست‌ها و برنامه‌های توسعه است. در طول دوره ۱۰ ساله از ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۵، ۹۰ درصد از کشورها و یا مناطق در سراسر جهان حداقل یک سرشماری جمعیت نفوس و مسکن انجام داده‌اند (UNEP, 2014).

شکل ۱- وضعیت شاخص‌های توسعه پایدار در جهان (IIASA, 2018)

متولیان توسعه پایدار در ایران

14

در اجلاس توسعه پایدار سازمان ملل مصادف با مهر ماه سال ۹۴، سند دستور کار ۲۰۳۰ برای توسعه پایدار به تایید سران کشورهای مشارکت کننده رسید. پس از تصویب سند دستور کار ۲۰۳۰ در سازمان ملل، جلسه راهبردی توسعه پایدار مورخ ۹۴/۸/۱۲ تشکیل شد و متولیان اصلی ۱۷ هدف توسعه پایدار مشخص و تصویب شد (سازمان حفاظت محیط زیست، ۱۳۹۵).

نخستین تلاش در زمینه تقویت مقررات و تضمین اقدامات محیط زیستی پس از انقلاب اسلامی، تصویب اصل پنجاهم قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران ۱۲ آذرماه ۱۳۵۸ است در این اصل آمده "در جمهوری اسلامی، حفاظت محیط زیست که نسل امروز و نسلهای بعد باید در آن حیات اجتماعی رو به رشدی داشته باشند، وظیفه عمومی تلقی میشود. از اینرو فعالیت‌های اقتصادی و غیر آن که با آلودگی محیط زیست یا تخریب غیر قابل جبران آن ملازمه پیدا کند، ممنوع است" (افخمی نمین و توکلی مهر، ۱۳۹۴). برنامه‌های توسعه‌ای، برنامه‌های میان مدتی هستند که توسعه در بخش‌های اقتصادی و اجتماعی و فرهنگی را طی مدت ۵ سال دربر می‌گیرند. این برنامه‌ها توسط دولت وقت تنظیم شده و در قالب لایحه به مجلس شورای اسلامی و نهایتاً پس از تصویب مجلس و ابلاغ آن به دولت ضمانت اجرایی به خود می‌گیرد (حکیم پور و حاجی رجبی، ۱۳۹۲).

برنامه‌های توسعه که کشور ما تاکنون پشت سر گذاشته است شامل: شش برنامه قبل از انقلاب اسلامی و پنج برنامه پس از انقلاب می‌باشد. این برنامه‌ها که اساسی‌ترین و جامع‌ترین برنامه‌های ملی محسوب می‌گردند، سمت و سوی توسعه کشور را تعیین می‌کنند. بنابراین می‌توان آن‌ها را در تحولات کشور موثر دانست.

قانون

در کشور ما، قانون مهم‌ترین منبع حقوق است و قدرت آن را با سایر منابع نباید برابر دانست. به قواعدی گفته می‌شود که یا با تشریفات مقرر در قانون اساسی از طرف مجلس شورای اسلامی وضع شده و یا از راه همه پرسی به

طور مستقیم به تصویب می‌رسد (جوزی و همکاران، ۱۳۹۴). قانون در مفهوم گسترده خود، دلالت بر هر قاعده حقوقی دارد که با نگارش و تدوین شکل می‌گیرد و در یک زمان معین به وسیله یک یا چند فرد که دارای قدرت اجتماعی هستند، انتشار می‌یابد. به گفته منتسکیو، روابط ضروری که از ماهیت اشیاء ناشی می‌شود، قانون نام دارد. قانون به مفهوم علمی خود مانند قانون جاذبه یا به معنای قاعده حقوقی مانند قانون آزادی مطبوعات یک نقطه مشترک دارد و آن صفت اجباری و الزامی آن برای هر فرد است. نخستین قانون محیط زیستی در ایران در رابطه با آلودگی آب بوده است. این قانون مصوب ۱۳۲۰/۳/۱۱ می‌باشد. در ماده ۲۰ آن آلوده نمودن آب‌هایی که به مصرف شرب می‌رسند و ریختن هر نوع زباله در گذرگاه‌های عمومی ممنوع شده است (رضوانی، ۱۳۹۱).

جدول شماره (۲): متولیان شاخص‌های توسعه پایدار در کشور

شاخص	عنوان	متولی آن در کشور ایران
شاخص اول	بدون فقر	وزارت تعاون، کار و رفاه اجتماعی
شاخص دوم	بدون گرسنگی	وزارت جهاد کشاورزی
شاخص سوم	سلامتی و رفاه	وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
شاخص چهارم	آموزش با کیفیت	وزارت آموزش و پرورش
شاخص پنجم	برابری جنسیتی	معاونت امور زنان و خانواده ریاست جمهوری
شاخص ششم	آب سالم و بهداشتی	وزارت نیرو
شاخص هفتم	دسترسی به انرژی پاک	وزارت نیرو
شاخص هشتم	رشد اقتصادی و مشاغل شایسته	وزارت امور اقتصادی و دارایی
شاخص نهم	صنعت، زیرساخت و نوآوری	وزارت صنعت، معدن و تجارت
شاخص دهم	کاهش نابرابری	وزارت امور اقتصادی و دارایی
شاخص یازدهم	شهرها و جوامع پایدار	وزارت راه و شهرسازی
شاخص دوازدهم	تولید و مصرف مسئولانه	سازمان برنامه و بودجه کشور
شاخص سیزدهم	اقدام برای اقلیم	سازمان حفاظت محیط زیست
شاخص چهاردهم	زیستن پایدار در آب	سازمان حفاظت محیط زیست
شاخص پانزدهم	زیستن پایدار در خشکی	سازمان حفاظت محیط زیست
شاخص شانزدهم	اجرای عدالت	وزارت کشور
شاخص هفدهم	مشارکت برای اجرای عدالت	سازمان برنامه و بودجه کشور

(سازمان حفاظت محیط زیست، ۱۳۹۵).

جدول شماره (۳) - عناوین برنامه و مواد قانونی مربوط به محیط زیست و توسعه پایدار

عنوان	برهه زمانی	مواد و تبصره‌های قانونی مربوط به محیط زیست	مواد و تبصره‌های قانونی مربوط به توسعه پایدار
قانون برنامه اول توسعه	۱۳۶۸-۱۳۷۲	تبصره ۱۳، بند (ب) قسمت یکم ماده واحده جزء ۳-۴، ۴۵-	
قانون برنامه دوم	۱۳۷۴-۱۳۷۸	بند (و) تبصره ۱۹، بند الف تبصره ۲۹، تبصره ۷۴، ۷۵، ۷۶	جزء ۶ بند ۱ بخش دوم و

تبصره ۸۲	۸۱، ۷۷، ۸۲، ۸۳، جزء ۱۰ بند ۱ بخش دوم		توسعه
	ماده ۱۰۴ و ماده های ۱۰۵، ۱۰۶، ۱۰۷، ۱۰۸، ۱۰۹ از فصل سیزدهم در خصوص آب و کشاورزی و ماده ۱۲۱ در خصوص انرژی است. فصل ۱۸ ماده ۱۳۴	۱۳۸۳-۱۳۷۹	قانون برنامه سوم توسعه
ماده ۶۴، ۶۵ و ماده های ۶۶، ۶۷، ۶۸، ۶۹، ۷۰ در خصوص بهره برداری پایدار از منابع و ذخایر	ماده های ۵۸، ۵۹، ۶۰، ۶۱، ۶۲، ۶۳، ماده ۷۲ از فصل ششم در خصوص آمایش سرزمین، ماده های ۸۴، ۸۶، ۸۷، ۸۸، ۸۹ از فصل هفتم در خصوص سلامت و ارتقاء سطح زندگی. ماده های ۹۵، ۹۷ و ۱۰۰ در خصوص ارتقاء امنیت انسانی و عدالت اجتماعی	۱۳۸۸-۱۳۸۴	قانون برنامه چهارم توسعه
ماده ۱۴۰، ۱۴۳، ۱۷۰، ۱۷۳ و ۱۸۹ و ماده ۱۸۴ و ۱۸۵ (شاخص های پایداری محیطی)، ماده ۱۸۷ و ۱۹۸ در خصوص بهره برداری پایدار.	ماده ۱۳۴، ۱۳۸، ۱۳۹، ۱۴۱، ۱۴۲ و ماده های ۱۴۳، ۱۴۴، ۱۴۵، ۱۴۶، ۱۴۷، ۱۴۸ و ۱۴۹ در خصوص کشاورزی، ماده های ۱۸۱، ۱۸۲، ۱۸۴ در خصوص توسعه منطقه ای، ماده های ۱۸۸ ماده ۱۹۰ در خصوص مدیریت سبز و ۱۹۱ مدیریت زیست بوم، ماده های ۱۹۲ و ۱۹۳	۱۳۹۴-۱۳۹۰	قانون برنامه پنجم توسعه

(دبیری و همکاران، ۱۳۸۶)

بحث و نتیجه گیری

توسعه پایدار در یک کشور با در نظر گرفتن توان اکولوژیکی، نیروی انسانی، تکنولوژی و منابع مالی متعلق به آن محیط یا کشور و درخور آن می تواند تحقق یابد و انجام چنان توسعه ای تنها در محیط یاد شده پایدار خواهد بود (مخدوم، ۱۳۹۱). این مفهوم در عین اهمیت متاسفانه دستاویز مطامع اجتماعی سیاسی قدرتهای بزرگ دنیا و از آن اسفبارتر برخی نهادهای باصلاح بین المللی شده است که توسط آنها هدایت میشوند. بعضا شاخصهایی در بین این هفده شاخص دیده میشوند که بیشتر نقش ابزاری برای وارد کردن فشارهای اجتماعی- سیاسی را دارند. امضا اسناد مربوطه از طرف کشورها تبعاتی را در سالهای آتی به همراه خواهد داشت که جبران آن را تقریبا غیرممکن میسازد.

مطابق تعریف اشاره شده، بطور مثال شاخص پنجم (تساوی جنسیتی) در هر کشور ما باید بر اساس شرایط داخلی کشور تعریف و توجیه گردد. استفاده از واژه تساوی گرچه در نگاه اول بی نقص مینماید اما باید در نظر داشت در بسیاری از موارد تساوی به معنای تزییع حقوق گروههای اجتماعی و خصوصا زنان است لذا شایسته است این شاخص در کشور ما و بلکه در همه دنیا با عنوان عدالت جنسیتی مطرح گردد. به بیان دیگر در مواقعی تساوی دقیقا به معنای بی عدالتی است.

تاکید میگردد برخی از شاخص های توسعه پایدار، باید بر اساس شرایط اجتماعی و اقتصادی کشورها بومی سازی گردد و کل شاخص ها را نمی توان جهت همه کشورهای دنیا بطور یکسان تعریف کرده و در نظر گرفت. لذا پیشنهاد میشود کمیته ملی توسعه پایدار در کشور با ایجاد کارگروهی برای بومی سازی شاخصها به این مهم

بپردازد. همچنین گروه‌های حاضر در نشست‌های بین‌المللی قبل از امضا کنوانسیون‌های الزام آور کلیه جنبه‌های منفی ممکن را بررسی نمایند.

باید در نظر داشت، گرچه برای اندازه‌گیری صحیح‌تر، هر کدام از شاخص‌های هدفه‌گانه به زیرشاخص‌های کوچکتری تقسیم شده‌اند و شاید امکان ادغام بسیاری از شاخص‌ها وجود نداشته باشد. اما بدلیل شباهت‌ها و همپوشانی‌های زیاد بین شاخص‌ها پیشنهاد میشود شاخص اول (بدون فقر) و شاخص دوم (بدون گرسنگی) در هم ادغام و تبدیل به یک شاخص گردد. همچنین شاخص‌های شانزدهم (اجرای عدالت) و هفدهم (مشارکت برای اجرای عدالت) نیز در هم ادغام و تبدیل به یک شاخص گردد.

بار دیگر تاکید میشود مزیت استفاده از سنج‌های توسعه پایدار این است که با استفاده از آنها و کمی کردن داده‌های کیفی، یک نوع حسابداری و اقتصاد محیط زیست ایجاد می‌گردد که توسعه پایدار را قابل اندازه‌گیری می‌نماید.

توجه به محیط زیست و توسعه پایدار از برنامه‌ای به برنامه دیگر جایگاه بهتری نسبت به گذشته خود پیدا کرده است. موضوع توسعه پایدار که در برنامه اول و سوم هیچ اشاره‌ای به آن نشده است، در برنامه پنجم توسعه ۵ ماده را به خود اختصاص داده و ۷ ماده نیز در خصوص پایداری تولیدات کشاورزی (ماده ۱۴۴)، شرایط محیطی پایداری (ماده ۱۷۲ و ۱۸۱)، شاخص‌های پایداری (ماده ۱۸۴ و ۱۸۵) و بهره‌برداری پایداری (ماده ۱۸۷ و ۱۹۸) سخن می‌گوید. می‌توان برنامه پنجم را نقطه عطفی دانست برای ایجاد یک سازوکار مناسب برای رسیدن به توسعه پایدار.

با توجه به اهداف و عملکرد آن در کشور مشاهده می‌شود که فاصله زیادی بین اهداف و نتایج وجود دارد و متأسفانه کشور نتوانست به اهداف پنج ساله تدوین شده جامع عمل بپوشاند. طی این سالها، آسیب‌های زیادی از قبیل از بین رفتن جنگل‌ها و زیستگاه‌های مختلف در اثر احداث سد، کویرزایی، خشک شدن تالابها و دریاچه‌ها و از این قبیل اتفاقات ناخوشایند، در اثر بی‌توجهی به پایداری بر کشور وارد شده است. پرداختن به موضوع محیط زیست و برنامه ریزی برای بهبود وضعیت آن باید در راستای توجه به توسعه پایدار باشد.

منابع:

افخمی نمین. ندا، توکلی مهر. شادی، ۱۳۹۴، بررسی جایگاه آموزش محیط زیست در قوانین برنامه چهارم و پنجم توسعه ایران، سومین همایش سراسری محیط زیست، انرژی و پدافند زیستی مرکز راهکارهای دستیابی به توسعه پایدار ۱۳۹۴

پوراصغر سنگاچین. ف، صالحی. الف، دیناروندی. م، ۱۳۹۲، مقایسه روش‌های سنجش توسعه پایدار منطقه‌ای با استفاده از شاخص‌های ترکیبی (مطالعه موردی: استانهای کشور ایران)، پژوهش‌های محیط زیست، سال ۴، شماره ۷، بهار و تابستان ۱۳۹۲

جاودان. م، رکن‌الدین افتخاری. ع، ۱۳۸۹، اندازه‌گیری شاخص‌های توسعه پایدار اجتماعی در حوزه‌های روستایی با استفاده از سیستم جغرافیایی مورد: بخش سربند (شهرستان‌شازند- استان مرکزی)، مجله کاربرد

GIS.RS در برنامه ریزی فصلنامه، سال اول، شماره ۱، پاییز ۱۳۸۹

جوزی. سیدعلی، جعفرپور. جاوید، شعاریان. فرشاد، ۱۳۹۴، حقوق محیط زیست، چاپ اول، نشر علم کشاورزی ایران

حاتمی نژاد. ح، جاهدی. ف، (۱۳۸۸)، جایگاه دانش زیست محیطی زنان در توسعه پایدار شهری، شورا و مشارکت، سال نهم، شماره ۹۵.

حکیم پور. سیده‌همت، حاجی رجبی. بهاره، ۱۳۹۲، بررسی ملاحظات زیست محیطی در برنامه های توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی با تاکید بر برنامه چهارم و پنجم توسعه، اولین همایش ملی برنامه ریزی حفاظت، حمایت از محیط زیست و توسعه پایدار، اسفند ۱۳۹۲

دبیری. فرهاد، عباسپور. مجید، مکنون. رضا، آزادبخت. بی تا، ۱۳۸۶، جایگاه محیط زیست در قوانین برنامه ای پس از انقلاب در ایران، علوم و تکنولوژی محیط زیست، دوره نهم، شماره ۱، بهار ۸۶

دیبايي، همتیان، آرتا، ۱۳۸۷، برنامه جامع آموزش همگانی محیط زیست با رویکرد سند چشم انداز برنامه توسعه کشور، سازمان حفاظت محیط زیست

رضوانی. محمد، ۱۳۹۱، قوانین حقوقی و حقوق محیط زیست، چاپ اول، دانشگاه پیام نور.

سازمان حفاظت محیط زیست، (۱۳۹۵)، پیاده سازی اهداف توسعه پایدار (SDGs) در ایران.

سپهوند. ر، عارف نژاد. م، ۱۳۹۳، اولویت بندی شاخص های توسعه پایدار شهری با رویکرد تجزیه و تحلیل سلسله مراتبی گروهی (مطالعه موردی در شهر اصفهان)، فصلنامه مطالعات برنامه ریزی شهری، سال اول، شماره ۱ اول،

بهار ۱۳۹۲

ستاری. م ح، احمدیان. ه، (۱۳۹۳)، شاخص های توسعه پایدار شهری، www.ganj.irandoc.ac.ir

سلطانی پور، فرزانه و دمازی، بهزاد، ۱۳۹۵، وضعیت توسعه پایدار در ایران، مجله دانشکده بهداشت و انستیتو تحقیقات بهداشتی، زمستان ۱۳۹۵، دوره ۱۴، شماره چهارم، صص ۱-۱۴

سلیمانی. آتوسا، سلیمانی. پگاه، ۱۳۹۱، ارتباط میان محیط زیست و نظام اقتصادی در برنامه ریزی توسعه پایدار شهری، اولین همایش ملی حفاظت و برنامه ریزی محیط زیست ۱۳۹۱

شیخ علیشاهی. م، ۱۳۹۱، گاهنامه الکترونیک دفتر توسعه پایدار دانشگاه صنعتی امیرکبیر، سال اول، شماره ۱، بهار ۱۳۹۱.

قدرخانی. ر، (۱۳۹۱)، مشارکت مردم در توسعه پایدار، چهارمین همایش علمی سراسری دانشجویی جغرافیا،

www.civilica.com

قرخلو. م، حسینی. س م، ۱۳۸۶، شاخص های توسعه پایدار شهری، مجله جغرافیا و توسعه ناحیه ای، شماره هشتم، بهار و تابستان ۱۳۸۶

کاتبی، ه، حجازی، ر. (۱۳۹۰). بررسی شاخصهای توسعه پایدار در ایران و جهان. انتشارات اثر ماندگار

کریمی. ف، احمدوند. م، ۱۳۹۳، وضعیت سنجی و اولویت بندی شاخص های توسعه پایدار در مناطق روستایی،

مطالعه موردی: بخش مرکزی شهرستان بویراحمد، پژوهش های روستایی، دوره ۵، شماره ۳، پاییز ۱۳۹۳

کمالی زارچ. م، تاتار. آ، گاهنامه الکترونیک دفتر توسعه پایدار دانشگاه صنعتی امیرکبیر، سال اول، شماره ۲، شهریور ۱۳۹۱

محمدی ده چشمه. م، علیزاده. ه، ۱۳۹۳، سنجش شاخص‌های توسعه پایدار منطقه‌ای در استان آذربایجان غربی با بهره‌گیری از مدل تحلیل تشخیص و نشانگرهای فازی، مجله اقتصاد و توسعه منطقه‌ای سال بیستم، شماره ۷، نیمه اول ۱۳۹۳

مخدوم. م، ۱۳۹۱، شالوده آمایش سرزمین، چاپ سیزدهم، انتشارات دانشگاه تهران.
موسوی. س د، نظریان. الف، ۱۳۹۲، تحلیلی بر روند توسعه پایدار شهر ملایر با استفاده از تکنیک موریس، فصلنامه جغرافیای سرزمین، سال دهم، شماره ۴۰، زمستان ۱۳۹۲

نظم فر، حسین؛ محمدی حمیدی، سمیه؛ حسینی، سید مصطفی و سادات حسینی جنبذی، فرزانه، ۱۳۹۱، تحلیل شاخص‌های توسعه پایدار در کشورهای صادرکننده نفت جهان، فصلنامه علمی پژوهشی جغرافیا (برنامه ریزی منطقه‌ای)، سال نهم، شماره ۱، زمستان ۱۳۹۷، صص ۳۶۳-۳۷۹

نوری. جعفر، ۱۳۸۷، لزوم ارتقاء جایگاه مدیریت محیط زیست در برنامه پنجم توسعه اقتصادی، اجتماعی و فرهنگی کشور در راستای توسعه پایدار، هفتمین همایش ملی دوسالانه انجمن متخصصان محیط زیست ایران اسفند ۱۳۸۷

Agency and Expert Group on Sustainable Development Goal Indicators, Final list of proposed Sustainable Development Goal indicators, (E/CN.3/2016/2/Rev.1), Annex IV.

Caliskan. S, Dilek Aydin. A, An Empirical analysis about Technological Development and innovation Indicators, world conference on technology, Innovation and Interpreneurship, procedia-social and Behavioral sciences 195(2015) 1486- 1495, Science Direct.

Hideki. M, 2010, Education for Sustainable Development (ESD) in Japan.

Sarabhai. V. K, 2012, Rio+20: Has Education Edged Closer to Being Mainstreamed? 6: 167 Journal of Education for Sustainable Development Published by: SAGE.

Schernewski. G, Schonwald. S, Katar. M, (2014), Application and evaluation of an indicator set to measure and promote sustainable development in coastal areas ocean & coastal management 101(2014) 2-13.

Thantavanh. M, Buapun. P,(2016), measuring development and human wellbeing in the lao PDR: exploring Laos development indicators, kasetsart journal of social sciences 37(2016) 73-81.

TWI2050 - _e World in 2050 (2018). Transformations to Achieve the Sustainable Development Goals. Report prepared by _eWorld in 2050 initiative. International Institute for Applied Systems Analysis (IIASA), Laxenburg, Austria. www.twi2050.org

UNEP.org, sustainable development.un.org, sustainable knowledge platform, measuring changes in consumption and production patterns.

An analysis of the progress of sustainable development indicators in Iran and the world

Atefe Saberi¹, Sara Boroun²

1. Undergraduate student in industrial HSE, Applied Scientific Education Center of Ahvaz Pipe Manufacturing Company
2. Master of Ergonomics, Shahid Beheshti University of Medical Sciences, Tehran

Abstract

Sustainable development means combining economic, social, and environmental goals to maximize present-day human well-being without compromising future generations' ability to meet their needs. Indicators of sustainable development are criteria and tools for measuring and evaluating the movement towards sustainability. In this research, sustainable development and its progress in the world and Iran are examined. The research method is descriptive-analytical, and the way of collecting information is documentary and library and translating texts. Efforts have been made to address sustainable development goals, the characteristics of sustainable development indicators, and determine the progress of sustainable development goals. Analyzing domestic sources and documents of international institutions such as UNEP, it was concluded that the 17 indicators of sustainable development are divided into 230 smaller measurable indicators. According to the authors, the first and second indexes and sixteen and seventeen can be combined. With the exception of a few indicators, including the sustainable use of water, the rest are improving globally. According to the results of studies, most indicators are improving, and some of them are declining in some parts of the world, such as the sustainable use of water. The results show that in Iran, from the beginning of the development of books on development laws, there has been attention to the environment's issue. There is no reference to sustainable development in the first and third plans, but in the fifth plan, this issue has five articles. Finally, unfortunately, there is a big gap between performance goals and outcomes. The situation of indicators in Iran has also been improving in many of them, and with better planning and global convergence, this improvement is expected to continue.

Keywords:

Indicators of sustainable development, sustainable development goals, the world and Iran, the trend of change